

1.3 Pregled gradnje človeških bivališč skozi zgodovinska obdobja: Ljubljana v 19. stoletju

Brigita Praznik Lokar, Petra Gajski

Učenci s pomočjo razlage učitelja in zgodovinskega terenskega dela ter učnega lista spoznajo središče Ljubljane s stavbami 19. stoletja.

Načrt učnega sklopa

Tema in vsebina iz učnega načrta¹	<ul style="list-style-type: none"> • Izbirna širša tema: Človek razmišlja, ustvarja in gradi • Vsebina: Pregled gradnje človeških bivališč skozi zgodovinska obdobja
Učni sklop iz učnega načrta	<i>Pregled gradnje človeških bivališč skozi zgodovinska obdobja/Ljubljana v 19. stoletju</i>
Standardi znanja iz učnega načrta²	<p>Vsebinski standardi znanja so, da učenec/učenka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiše primere človeških bivališč in naselij v posameznih zgodovinskih obdobjih, • <i>primerja in pojasni podobnosti in razlike v bivališčih in naseljih nekoč in danes,</i> • <i>navede vrste gradbenega materiala ter sklepa o namembnosti bivališč.</i> <p>Procesno-proceduralni so, da učenec/učenka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razvije spretnosti časovne in prostorske predstavljenosti, • razvije spretnost zbiranja in izbiranja informacij in dokazov iz različnih zgodovinskih virov in literature v različnih medijih, • <i>razvije zmožnost preproste analize, sinteze in interpretacije uporabnih in verodostojnih informacij in dokazov iz različnih zgodovinskih virov in literature,</i> • <i>razvije spretnost iskanja zgodovinskih virov in literature z IT,</i> • <i>razvije zmožnost kritične presoje zgodovinskih dogodkov, pojavov in procesov z uporabo večperspektivnih zgodovinskih virov in literature,</i> • razvije zmožnost oblikovanja samostojnih sklepov, pogledov, mnenj, stališč, izvirnih predlogov in rešitev, • <i>razvije sposobnost samostojnega izbiranja in odločanja ter svoje poglede na zgodovino,</i> • <i>razvije dovezetnost za različne poglede na zgodovino oz. interpretacije zgodovine ter razume, zakaj se pojavijo,</i> • razvije spretnost različnih oblik komunikacije (ustno, pisno, grafično, ilustrativno, z IT),

¹ Učni načrt, str. 8.

² Prav tam, str. 28, 39.

	<ul style="list-style-type: none"> • navede in pojasni značilnosti slovenskih državnih simbolov, • pojasni značilnosti simbolov Evropske unije, • oceni pomen ohranjanja in varovanja slovenske, evropske in svetovne kulturne dediščine ter okolja, • navede in pojasni značilnosti političnih sistemov, ki so izvajali zločine proti človeštvu, genocide, holokavst in druge oblike množičnega kršenja človekovih pravic, • na primerih pojasni pomen delovanja evropskih ustanov, ki se ukvarjajo z varovanjem človekovih pravic, • na primeru napiše načrt ukrepanja v okviru evropskih ustanov v primeru kršenja človekovih pravic.
Operativni procesni cilji učnega sklopa (vključujejo vsebine, spretnosti, zmožnosti, miselne procese)	<p>Učenec/učenka:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiše različne oblike predstavljenih stavb v Ljubljani na dani poti, • okvirno skicira predstavljeno stavbo in ugotovi njene glavne značilnosti, • se zaveda okolja okoli sebe, • pojasni izvor poimenovanja osrednjih ulic v Ljubljani, • primerja različne predstavljene stavbe med seboj (arhitekturni slog), • pojasni pomen parka kot del meščanskega življenja v 19. stoletju, • zna povezati razvoj mesta z 2. industrijsko revolucijo, • razloži pomen Ljubljane kot središče kulturnega, upravnega in gospodarskega življenja v 19. stoletju, • prepozna in poveže pomen stavb za kulturno in narodnostno življenje Slovencev v 19. stoletju.
Ključni koncepti	<p>A Temeljni zgodovinski koncepti: industrializacija, arhitektura, secesija (višji nivo), klasicizem (višji nivo);</p> <p>B koncepti za globlje razumevanje: vzroki in posledice, podobnosti in razlike, spremembe in kontinuiteta;</p> <p>C koncepti, ki izhajajo iz narave zgodovinske vede: kronologija, dokazi iz zgodovinskih virov, interpretacija.</p>
Medpredmetne povezave	/
Kroskurikularne teme	Kulturna vzgoja, državljanska vzgoja.
Učna diferenciacija in individualizacija glede na učne stile (A, V, K)	<p>Kaj se bo diferenciralo in individualiziralo?</p> <p>a) elementi kurikula (učni cilji in vsebine), ✓</p> <p>b) didaktični pristopi, ✓</p> <p>c) učne faze:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nadarjeni učenci imajo predpripravo: O Miklošiču, Čopu, Prešernu zapišejo krajši sestavek, ki ga predstavijo na kraju samem, • likovno nadarjeni skicirajo stavbe na Kongresnem trgu – njihova naloga v šoli: dokončajo risbe in jih pozneje razstavijo, • delo z učnim listom: Na podlagi slik stavb na učnem listu sami poiščejo njihovo poimenovanje in namen. <p><i>Na samem učnem listu bodo naloge diferencirane.</i></p>

Didaktični pristopi	<ul style="list-style-type: none"> • Aktivne učne oblike: delo v paru, • aktivne učne metode: debata, metode zgodovinskega terenskega dela, • zgodovinsko terensko delo.
Potek učnega procesa	<ul style="list-style-type: none"> • Prihod z vlakom v Ljubljano, • ogled železniške postaje, • sprehod po Miklošičevi ulici, • terensko delo na Kongresnem trgu, • sprehod po Bregu do Prešernovega trga.
Naloge, navodila, vprašanja za zgodovinsko terensko delo (primeri delovnih listov)	Delovni list: Po poteh Ljubljane 19. stoletja
Kriteriji za preverjanje in/ali ocenjevanje znanja v okviru zgodovinskega terenskega dela	<p>Kriteriji za minimalne in temeljne standarde: Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiše primere stavb na dani poti, • razloži pomen železniške postaje za mesto Ljubljana v 19. stoletju, • poimenuje ulice v središču Ljubljane, • navede vrste gradbenega materiala na danih stavbah. <p>Kriteriji za višje standarde: Učenec:</p> <ul style="list-style-type: none"> • primerja in pojasni podobnosti in razlike med stavbami na dani poti, • pojasni poimenovanja ulic v središču Ljubljane.
Literatura in viri	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kladnik, D. (2004). <i>Preobrazbe Ljubljane</i>. Ljubljana: Zavod za intelektualno produkcijo. 2. Korošec, B. (1991). <i>Ljubljana skozi stoletja. Mesto na načrtih, projektih in v stvarnosti</i>. Ljubljana: Mladinska knjiga. 3. Mal, J. (1957). <i>Stara Ljubljana in njeni ljudje</i>. Ljubljana: Državna založba Slovenije. 4. Stopar, I. (1992). <i>Sprehodi po stari Ljubljani</i>. Ljubljana: Marketing 013 ZTP (Delo). 5. <i>Zgodovina Ljubljane. Prispevki za monografijo. Kronika, 1984.</i>

Načrt aktivnosti, ki so vezane na organizacijo pouka

AKTIVNOSTI UČITELJA	AKTIVNOSTI UČENCEV
<p>Predpriprava na samo zgodovinsko terensko delo: priprava učnih listov, obvestilo učencem, organizacija dneva.</p> <p>Priprava učencev na terensko delo: Obravnava učne snovi v razredu; razdelitev posameznih nalog nadarjenim učencem – predstavitev Miklošiča, Prešerna in Čopa.</p>	<p>Nadarjeni pripravijo predstavitev Prešerna, Miklošiča in Čopa ob pomoči učitelja.</p>

AKTIVNOSTI UČITELJA

Vodenje manjših skupin po mestu z razlago.

Učni list:

1. naloga: Z učenci se sprehodi po peronu do vhoda v železniško postajo. V glavni avli vodi pogovor o železniški postaji in o samih vtisih o stavbi: sestava železniške postaje – peron, tiri, prodajalne, blagajna itd. Kako se učenci v njej počutijo (hladna, temna, svetla, stara, nova itd.). Pogovor učitelj naveže na 19. stoletje in na obdobje industrializacije.

Učence vodi k spomeniku Rudolfa Maistra in jim da navodilo za reševanje 1. naloge.

2. naloga: Pot nadaljuje po Miklošičevi ulici. Ustavi se v parku pred Okrožnim sodiščem. Učencem poda razlago o arhitekturnih značilnostih stavb na poti, poda pojem SECESIJA in ga razloži.

3. in 4. naloga: Poda razlago poimenovanja Kongresnega trga in vloge parka v 19. stoletju v življenju meščanov.

5. naloga: Vodi učence po Gosposki ulici preko Novega trga do Brega.

6. naloga: Učence vodi po krajšem postanku na Bregu po Hribarjevem nabrežju do Prešernovega trga. Poda razlago o Prešernovem trgu. Povzame bistvene značilnosti gradnje v 19. stoletju in pomen prihoda železnice za razvoj Ljubljane.

Po izvedenem dnevu: v razredu pregleda rešene učne liste in evalvira dan.

AKTIVNOSTI UČENCEV

Rešujejo učne liste in sledijo navodilom učitelja. Nadarjeni dopolnijo razlago učitelja.

Povežejo dano razlago in vtise z značilnostmi življenja pred uvedbo železnice in po njej.

Rešujejo 1. nalogo. Nadarjeni učenci skicirajo pročelje železniške postaje na dodaten list.

Eden izmed nadarjenih učencev na kratko predstavi Frana Miklošiča (v parku pred sodiščem).

Na učni list označijo potek poti in zapišejo tri podatke o F. Miklošiču.

Samostojno ob danih fotografijah poiščejo stavbe na Kongresnem trgu, gredo do njih in ugotovijo njihovo poimenovanje ter le-tega zapišejo pod dano fotografijo na učnem listu. Nadarjeni učenci skicirajo tloris parka na Kongresnem trgu.

Na Bregu se posedejo na promenado. Pot označijo na zemljevidu. Ugotovijo pomen reke Ljubljanice za gospodarski razvoj Ljubljane po uvedbi železnice.

Dva učenca na kratko predstavita Franceta Prešerna in Matijo Čopa. Na učnem listu označijo postanek in zapišejo tri podatke o Čopu in Prešernu.

Preverijo rešitve na učnem listu in utrdijo svoje znanje obravnavane učne teme. Izrazijo mnenje o izvedenem zgodovinskem terenskem delu.

Priloge

Delovni list za izvedbo zgodovinskega terenskega dela v okolici šole za šesti razred za izbrani učni sklop Pregled gradnje človeških bivališč skozi zgodovinska obdobja: Ljubljana v 19. stoletju.

Delovni list

Po poteh Ljubljane 19. stoletja

Ključno vprašanje: Kako bela je bila Ljubljana?

1. V Ljubljano smo se pripeljali po železni cesti, ki jo je opeval že France Prešeren v svoji pesmi od železne ceste.

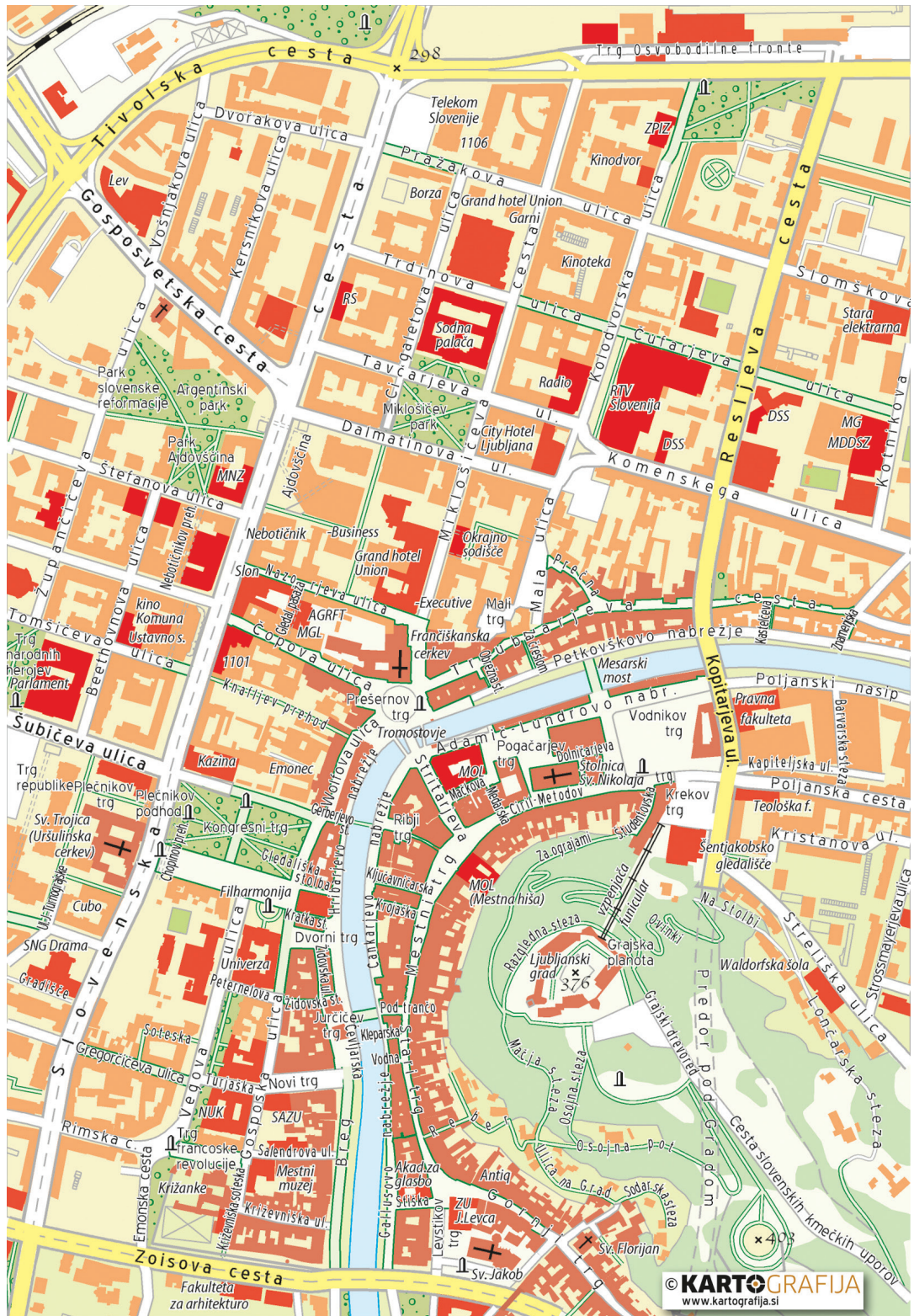
Oglej si pročelje stavbe in zapiši njene glavne arhitekturne značilnosti.

Slika 7: Železniška postaja Ljubljana. (Vir: <http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:ZelezniskaPostaja-Ljubljana.JPG>; dostop: 26. 4. 2011.)

2. Pot nas bo vodila od železniške postaje v središče Ljubljane. Prvi postanek (pred kipom Rudolfa Maistra) označi s številko 1. Pot bomo nadaljevali po Miklošičevi ulici. Ustavili se bomo v parku pred okrožnim sodiščem na Tavčarjevi ulici. Ta postanek na zemljevidu (str. 6) označi s številko 2.

Zapiši vsaj tri podatke o Franu Miklošiču, ki ga je predstavil tvoj sošolec.

Slika 8: Zemljevid središča Ljubljane. (Vir: Kartografija d. o. o.)

- Pot nas bo vodila mimo Prešernovega trga po Wolfovi ulici na Kongresni trg. Označi Kongresni trg na zemljevidu s številko 3.
- S pomočjo danih slik poišči stavbe, ki stojijo na robu Kongresnega trga. Pojdi do njih, ugotovi poimenovanje vsake stavbe in njen namen. Oboje zapiši na črti pod fotografije.

Slika 9: (Kazina.) (Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/kazina_ljubljana; dostop: 26. 4. 2011.)

Ime stavbe: _____

Namen: _____

Slika 10: (Slovenska filharmonija.) (Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Philharmonic_of_Slovenia.jpg; dostop: 26. 4. 2011.)

Slika 11: (Poslopje Univerze v Ljubljani.) (Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Univerza_Ljubljana.jpg; dostop: 26. 4. 2011.)

Ime stavbe: _____

Namen: _____

Slika 12: (Poslopje Slovenske maticе.) (Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/slovenska_matica; dostop: 26. 4. 2011.)

- Pot nas bo vodila naprej po Gosposki ulici preko Novega trga do Brega. Postanek na Bregu označi na zemljevidu (na str. 6) s številko 4.

6. Pot nas bo vodila nazaj na Prešernov trg. Označi postanek na Prešernovem trgu na zemljevidu (na str. 6) s številko 5.

Zapiši vsaj tri podatke o Matiji Čopu in Francetu Prešernu, ki sta ju predstavila tvoja sošolca.

